

‘Het is magisch om te zien hoe een wolkje wol een draad wordt’

Wol verwarmt. Wol biedt gezelligheid. Wol verbindt. Toch verbranden de meeste herders en fokkers jaarlijks de vacht van hun schapen. Niet als het aan textielontwerpster Pauline Dornat zou liggen. ‘Het wordt tijd om de Belgische textielnijverheid terug te brengen.’ Tekst **Maya Toebeat** Foto's **Eva Donckers**

Moins de béton, plus de moutons. Het citaat op de achterkant van Paulines trui is zowat haar devies. Want hoe meer schapen, hoe meer wol de textielontwerper heeft om mee aan de slag te gaan. Die wol verwerkt ze in haar atelier in Schaarbeek tot garens, stoffen, tapijten of kussens. De kleine ruimte staat vol spinnewielen, weefgetouwen, werkbanken, bollen wol in alle kleuren, en zakken met zachte schapenvacht. Op de achtergrond klinkt het ritmische getik van het weefgetouw, bediend door een stagiair.

Die helpende hand kan Pauline goed gebruiken, want ze heeft een druk najaar. 'In december komt er een pop-upwinkel in Ukkel. Bovendien krijg ik een tentoonstelling in de Brusselse designstudio Wabi. Daar zal je kunnen zien welke stappen wol doormaakt van ruwe grondstof tot draad en stof. In samenwerking met andere ontwerpers en ambachtslieden, zoals een mandenvlechter en een houtbewerker, presenter ik er ook enkele objecten waarin wol verwerkt is.'

VOL VAN WOL

Het is geen straf om hele dagen in het atelier bezig te zijn, want werken met haar handen is het liefste wat Pauline doet. 'Als kind was ik gekaraenderd aan het tekenen of knutselen. Nog steeds gaat me dat beter af dan achter de computer werken.' Die handen waren ook de leidraad in haar studiekeuze. 'Eerst wilde ik chirurg worden, dan grafisch ontwerper. En nadat ik de film *The devil wears Prada* gezien had, wilde ik mode studeren. Uiteindelijk werd het textielontwerp, want het leek me nog creatiever om materialen zelf te maken.'

Daarvoor verhuisde de Française van La Rochelle naar Brussel. Tijdens haar studies aan La Cambre kwam ze in aanraking met uiteenlopende materialen – linnen, zijde, katoen, synthetische stoffen ... – maar het was de wol die haar hart sneller deed kloppen. 'Het leuke aan wol is dat je alle transformatiefases zelf in de hand hebt, vanaf het ruwe materiaal tot de stof', vertelt ze. 'Ik heb graag de controle over al die stappen. Zo moet ik geen compromissen sluiten over de keuze en kwaliteit van het materiaal, wat vaak het geval is

als je samenwerkt met grote fabrieken.'

MEDITEREN

Omdat er op school weinig knowhow was over de omvormingen van wol, ging Pauline zelf op zoek naar leermeesters. Die vond ze op Facebook. 'Een vrouw uit Anderlecht leerde me alle technieken, van het kammen tot het weven. Eerst moet je de vettige, vuile stukken uit de pas geschoren wol halen. Daarna ontwar je de wol met een wolkam, dat heet 'kaarden'. Dan is de wol klaar om te spinnen met een spintol of een spinnewiel. Dat vind ik de leukste fase. Het voelt een beetje zoals mediteren: ik denk aan niets anders dan aan het materiaal. Het is magisch om te zien hoe een wolkje wol een draad wordt.'

Even speciaal is het om te zien hoe het garen, nadat het gewassen is, geweven wordt tot een stof of tapijt. Een gestreept doek dat in het wefgetouw hangt, groeit draad per draad, terwijl Paulines handen tussen de strengen dansen. Rood draad, dan wit, dan blauw. Die kleuren geeft ze aan de wol nog voor ze die kamt. Ze haalt een sigarenkistje boven met een verzameling kleurstalen. 'Ik gebruik plantaardige kleurstoffen: indigo, meerkraut, granaatappel, rabarber ... Die zijn ecologisch, al is het nog niet ideaal. Je hebt een grote hoeveelheid van die planten nodig om genoeg verf te maken, en de fixatie gebeurt met een onnatuurlijke substantie. Daarom probeer ik een balans te zoeken door deels de wol zelf te kleuren en deels tweedehands wol in verschillende kleuren te kopen.'

70 KILO

Ook in de wolverwerking zoekt ze zo'n evenwicht. 'Het is een langzaam proces. Zelf alle wol spinnen, zou te lang duren. Bovendien zouden mijn producten te duur worden. Daarom kam en spin ik de helft van de wol zelf en breng ik de andere helft naar een spinnerij.'

Elk jaar gebruikt Pauline zo'n 70 kilo gram wol. Voor de voorraad moet ze niet ver van huis gaan, want haar ouders hebben schapen, eerst twee en intussen acht. 'Vooral in de lockdown merkte ik hoe handig dat was: mijn vrienden hadden problemen met de levering van wol materialen naar België, terwijl ik aan de bron van mijn wol zat.'

In die periode leerde ze stadsfokker David D'Hondt kennen, die een kudde zwartblesschape heeft in Schaarbeek. 'Sindsdien werk ik met hem samen, want hij heeft veel wol op overschot. Elk jaar zijn er ook enkele mensen met twee, drie schapen die me contacteren omdat ze niet weten wat ze met hun wol moeten doen.'

Alleen al in België is er veel wol waar niets mee gedaan wordt. 'Volgens de wetgeving mag je wol, net zoals botten, niet bij het reguliere afval gooien', legt Pauline uit. 'Daarom verbranden veel herders hun wol. Dat is absurd, want wol is vettig en brandt niet goed. Ze moeten dus gasbenzine toevoegen. Een andere optie is om de wol te verkopen, maar de prijs per kilo is zo laag dat die niet eens de transportkosten dekt.'

WOL IN DE GLANSROL

Maar waarom zou je de wol weggoien als je er zoveel mee kunt doen? Pauline maakt er bijvoorbeeld kussens, dekens en tapijten van. 'Toch noem ik mezelf geen designer', nuanceert ze. 'Mijn kunst bestaat erin een materiaal te creëren en een productontwerp. Ik hou de vormgeving bewust eenvoudig om de wol zelf de hoofdrol te geven.' Dat is haar grotere missie: de waarde van wol herwaarderden voor een groter publiek. 'Wol is een buitengewoon materiaal met toepassingen die variëren van decoratieve elementen tot textiel en zelfs isolatie. Bovendien is het een materiaal dat uit België komt. Het is steeds normaler om voeding van lokale producenten te kopen, maar hetzelfde gaat op voor textiel. Vroeger floreerde de textielnijverheid in Verviers en Kortrijk. Het wordt tijd om die terug te brengen.'

TREE EN KOEKJES

Om de bewoners van Brussel en daarbuiten weer voeling te geven met wol, geeft ze workshops waarin mensen letterlijk in aanraking komen met het materiaal. Dat sociale luik is een belangrijke pijler van haar onderneming, zo blijkt uit de naam: Blackwool 1030. '1030 is de postcode van Schaarbeek, waar mijn woning en atelier gevestigd zijn. Vanaf het begin heeft deze plek een belangrijke rol gespeeld. Davids kudde graast er in het Josaphatpark en voor mijn

masterproject begon ik spinworkshops te geven in Maisons des femmes in Schaarbeek. Elke week spinde ik met een diverse groep vrouwen uit België, Tunesië, Marokko, Algerije ... Daar zag ik voor het eerst het verbindende potentieel van wol. Vrouwen die een andere taal spreken en in het dagelijks leven niet op dezelfde plekken komen, raken er in gesprek. Ze delen verhalen dankzij dewol.'

Ook na haar master zette Pauline de spinworkshops voort. 'De helft van de tijd werk ik in mijn atelier en de andere helft geef ik workshops en lezingen. Dat doe ik niet alleen in het Maison des femmes, maar ook in scholen, vzw's, bedrijven, ambachtelijke opleidingen of op privaatvraag. De onderwerpen zijn uiteenlopend: spinnen, viltten, weven, breien ... Daarbij is het eindproduct niet het belangrijkste. We spinnen een beetje, maar we drinken ook thee, eten koekjes en praten veel.'

VOELING MET IETS DIEPERS

Via die gesprekken leert ook zij elke keer bij. Zo vertelde een Chinese vrouw over de kleine spindel waarmee ze in haar land zijde spinnen, terwijl een deelneemster uit Algerije gewend was om dik garens te spinnen met een grote spool. 'Een andere Algerijnse vrouw had sinds haar verhuizing naar Brussel het contact verbroken met haar thuisland. Ze had al tien jaar niet meer gespind, maar het leek alsof ze nooit gestopt was. Haar handen kenden de beweging nog en haalden herinneringen naar boven.'

'Handwerk lijkt misschien huishelijk, maar het werkt diep door', besluit Pauline Dornet. 'We zitten zoveel achter schermen. Door wol aan te raken en onder de mensen te komen, krijgen we weer voeling met de realiteit. Het geeft ook zelfvertrouwen. Ik heb al vaak gezien hoe mensen die in een dip zitten, opleven als ze aan het spinnen of viltten zijn. Ze zijn trots op iets dat ze met hun eigen handen gemaakt hebben. Het herstelt hen in hun waarde.'

De expo in Wabi loopt nog tot 17/11, Stanleystraat 87, Brussel

